

Aanvullend onderzoek naar vleermuizen en de Steenmarter in het kader van voorgenomen nieuwbouw aan de Veldsingel in Malden

Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Noorderelsweg 4A, 3329 KH Dordrecht

**Aanvullend onderzoek naar vleermuizen en
de Steenmarter in het kader van
voorgenomen nieuwbouw aan de
Veldsingel in Malden**

Aanvullend onderzoek naar vleermuizen en de Steenmarter in het kader van voorgenomen nieuwbouw aan de Veldsingel in Malden

Opdrachtgever: KuiperCompagnons

Uitvoering: Natuur-Wetenschappelijk Centrum

Veldwerk: Hans Bruning, Jeroen Dekker, Alexandra Haan, Marielle Oomen, Vivian Maas, Sanne Westbroek, Koen Woerdenbag

Samenstelling: Vivian Maas

Foto's voorpagina: Boven: Sportcentrum Laco
Onder: Gewone grootoorvleermuis

Aanvullend onderzoek naar vleermuizen en de Steenmarter in het kader van voorgenomen nieuwbouw aan de Veldsingel in Malden [Samenst.: Maas, V]. Met lit. opg., Dordrecht: Strix/NWC.

Trefw.: Flora- en faunawet, vleermuizen, Steenmarter, Sportcentrum Laco, Malden

W1192/ P16-088

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt of verveelvoudigd, door middel van; druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of de opdrachtgever.

Dordrecht, september 2016

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Gebiedsbeschrijving	7
3	Methode	9
4	Resultaten	13
5	Effecten, verplichtingen en aanbevelingen	19

Referenties

Bijlagen:

Bijlage 1: Vleermuizen, ruimtelijke ingrepen en de Flora- en faunawet

1. Inleiding

Er bestaan plannen om tussen de Veldsingel en de Huikeling in Malden een nieuw sportcentrum en 35 grondgebonden nieuwbouwwoningen te realiseren. Ten behoeve van deze plannen zal het bestaande sportcentrum worden gesloopt en zullen er bomen worden gekapt. Voor zover bekend worden er geen watergangen aangetast.

In het kader van de natuurwetgeving (Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en Natuurnetwerk Nederland) dient bij dergelijke ruimtelijke ingrepen onderzoek gedaan te worden naar het voorkomen van beschermde natuurwaarden en dient een beoordeling plaats te vinden van de mogelijke negatieve effecten van de plannen op deze waarden.

In mei 2016 heeft het Natuur-Wetenschappelijk Centrum (NWC) een verkennend natuurwaardenonderzoek uitgevoerd in het plangebied aan de Veldsingel (*M. Noordijk, 2016 W1140/ P16-065 Flora- en faunaonderzoek ten behoeve van de realisatie van een nieuw sportcentrum en 30 nieuwbouwwoningen aan de Veldsingel te Malden*). Hieruit kwam naar voren dat de huidige bebouwing binnen het plangebied geschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen. Tevens kan de bebouwing dienst doen als vaste verblijfplaats voor de Steenmarter (*Martes foina*) en is er een bewoonde dassenburcht aanwezig binnen het plangebied. Alle vleermuissoorten, de Das (*Meles meles*) en de Steenmarter worden strikt beschermd door de Flora- en faunawet. Ook de vaste verblijfplaatsen van deze soorten zijn jaarrond beschermd. Voor de Das is inmiddels door de Stichting Das & Boom een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet aangevraagd. Voor de vleermuizen en de Steenmarter diende nog aanvullend onderzoek uitgevoerd te worden om de aanwezigheid van vleermuizen en de Steenmarter vast te stellen dan wel uit te kunnen sluiten.

KuiperCompagnons heeft het NWC opdracht gegeven om het benodigde aanvullende onderzoek naar vleermuizen en de Steenmarter uit te voeren.

Figuur 1: Begrenzing plangebied "Veldsingel, Malden" (rood omlijnd)

2. Gebiedsbeschrijving en voorgenomen plannen

Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bevindt zich tussen de Veldsingel en de Huikeling in de bebouwde kom van Malden (gemeente Heumen), in de provincie Gelderland. Op dit moment bestaat het gebied uit een sportcentrum (foto 1), een parkeervoorziening en groenvoorzieningen in de vorm van een kleine bosschage, grasvelden en bomenrijen. Het plangebied wordt aan de noordwest- en noordoostzijde begrensd door de Veldsingel, aan de zuidoostzijde door de Huikeling en aan de zuidwestzijde door woningen met bijbehorende tuinen (figuur 1 op de vorige pagina). Er is geen oppervlaktewater aanwezig in het plangebied.

Foto 1: noordzijde sportcentrum Laco aan de Veldsingel in Malden

Voorgenomen plannen

Binnen het plangebied worden een nieuw sportcentrum en 30 nieuwbouwwoningen gerealiseerd. Eerst wordt het nieuwe sportcentrum gebouwd, vervolgens wordt het huidige pand van het sportcentrum gesloopt en daarna worden de woningen gebouwd. Figuur 2 op de volgende pagina geeft de toekomstige situatie binnen het plangebied aan de Veldsingel weer.

Figuur 2: Toekomstige situatie binnen het plangebied aan de Veldsingel in Malden

3. Methode

Vleermuizen

Vleermuizen gebruiken het landschap gedurende het jaar op verschillende manieren: in verschillende perioden van het jaar maken ze gebruik van kraamplaatsen, zomerverblijfplaatsen, paarverblijven, winterverblijfplaatsen en jachtgebied. Daarnaast gebruiken ze landschapselementen, zoals bomenrijen en watergangen als vliegroute. Het meest recente vleermuisprotocol (maart 2013) dat door onder andere de Zoogdiervereniging en de gegevensautoriteit GaN is opgesteld, stelt daarom dat tenminste vier inventarisatiemomenten, verspreid over de periode half mei - begin oktober, nodig zijn om de verschillende functies die de aanwezige bebouwing mogelijk voor vleermuizen vervult zo goed mogelijk te inventariseren (bijlage 1).

Uit het verkennende onderzoek dat in 2016 is uitgevoerd, bleek dat er binnen het plangebied geen bomen aanwezig zijn met daarin holtes die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen, waardoor de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen in bomen uitgesloten kunnen worden. Om deze reden ontstaan er geen nadelige gevolgen voor verblijfplaatsen in bomen en bestond er geen noodzaak om de functie van de bomen voor vleermuizen nader te onderzoeken. Tijdens het onderzoek bleek echter dat de te slopen bebouwing wel geschikt is als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. Nader onderzoek naar de functie van de bebouwing voor vleermuizen was daarom nodig.

Het aanvullende onderzoek naar vleermuizen op de locatie aan de Veldsingel in Malden is geheel volgens het vleermuisprotocol uitgevoerd: twee inventarisaties hebben in de kraam/zomerperiode (half mei - half juli) plaatsgevonden en ook in de zomer/paarperiode (half augustus - begin oktober) hebben twee inventarisaties plaatsgevonden.

De inventarisaties zijn uitgevoerd op 8 juni, 8 juli, 22 augustus en 19 september 2016. De weersomstandigheden (temperatuur, neerslag en windkracht) op deze dagen, de start- en eindtijden van de vleermuisinventarisaties, de tijd van zonsondergang/zonsopkomst (ZO) en het aantal waarnemers per veldbezoek, worden vermeld in onderstaande tabel.

Tabel 1: Weersomstandigheden, start- en eindtijd en aantal waarnemers per veldbezoek

Datum	Temp. (°C)	Neerslag	Wind (Bft)	Start	Eind	ZO	# Waarnemers
08/06/'16	17,5	Droog	1	21:30	23:20	21:57	4
08/07/'16	17	Droog	1	04:15	06:00	05:33	4
22/08/'16	16	Droog	1	20:50	22:55	20:49	4
19/09/'16	15	Droog	1	19:47	21:50	19:43	4

De gegevens over de weersomstandigheden zijn door de veldmedewerkers terplekke gemeten of ingeschat.

Drie van de vier inventarisaties zijn in de avond en nacht uitgevoerd. In verband met de grootte en onoverzichtelijkheid van de te onderzoeken bebouwing heeft één inventarisatie in de vroege ochtend plaatsgevonden om eventueel zwermgedrag waar te kunnen nemen. Iedere inventarisatie is door vier personen uitgevoerd waarbij vrijwel alle zijden van de bebouwing overzien werden. Ongeveer een kwart van de bebouwing bevond zich buiten het gezichtsveld van de waarnemers. Hiermee wordt voldaan aan de richtlijnen uit het vleermuisprotocol.

Tijdens de bezoeken is vooral gelet op uitvliegende, invliegende en/of zwermdende vleermuizen en op vleermuizen die al rond zonsondergang actief waren. Wanneer een vleermuis rond zonsondergang wordt waargenomen, kan dit namelijk op de aanwezigheid van een verblijfplaats duiden. Dit omdat de meeste vleermuissoorten rond zonsondergang hun verblijfplaats verlaten en dan naar hun foerageergebieden vliegen. Vleermuizen die rond zonsondergang bij het te onderzoeken object worden waargenomen, hebben nog geen grote afstand af kunnen leggen, waaruit opgemaakt kan worden dat zij mogelijk in het object een verblijfplaats hebben.

Tijdens de inventarisaties in de paarperiode is tevens gelet op vleermuizen die sociale geluiden (waaronder paarroepjes) uitstoten en die paargedrag vertonen. Dergelijke geluiden en gedrag kunnen duiden op de aanwezigheid van een paarverblijfplaats.

Onderzoek naar winterverblijfplaatsen is niet goed uit te voeren. Bij aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen in het najaar (einde paarseizoen) moet er daarom zekerheidshalve vanuit worden gegaan dat het gebouw ook dienst doet als winterverblijfplaats.

Tijdens de vier veldbezoeken is gebruikgemaakt van heterodyne batdetectors (type Pettersson D-100). Met behulp van deze batdetectors zijn de waargenomen vleermuissoorten op naam gebracht.

Steenmarter

Uit het verkennende onderzoek dat in mei 2016 is uitgevoerd door het NWC bleek dat aan de noordoostzijde en zuidwestzijde van het sportcentrum gaten zitten die toegang bieden voor ruimtes die geschikt zijn als verblijfplaats voor de Steenmarter. Bovendien is ten noordwesten van het plangebied een keutel van een marterachtige aangetroffen en is op waarneming.nl in februari 2016 melding gedaan van een Steenmarter in de bebouwde kom van Malden (M. Noordijk, 2016).

Om deze redenen was aanvullend onderzoek naar aanwezigheid van de Steenmarter nodig. Dit onderzoek is uitgevoerd met behulp van cameravallen. Deze camera's worden op strategische locaties geplaatst en beginnen met filmen zodra de sensor beweging en/of warmte registreert. Op 1 juli 2016 zijn door het NWC drie cameravallen in het plangebied geplaatst. Twee camera's waren gericht op een gat in het gebouw via waar een Steenmarter geschikt ruimtes in het pand zou kunnen bereiken. De overige camera is bij de dassenburcht geplaatst omdat de kans groot was dat de Steenmarter hier tijdens het foerageren langs zou lopen (figuur 3 op de volgende pagina).

Figuur 3: Locaties cameravallen in plangebied (rode stippen)

Deze camera's hebben zeven aaneengesloten dagen en nachten in het plangebied gestaan. Na afloop van de vleermuisinventarisatie op 8 juli zijn de camera's uit het veld gehaald. Op kantoor zijn de geheugenkaartjes van de camera's uitgelezen en zijn alle opnames bekeken. Alle waargenomen soorten zijn genoteerd, inclusief de data waarop de opnames gemaakt zijn.

Behalve dat er gebruikgemaakt is van de cameravallen van het NWC zelf, is ook contact opgenomen met de Stichting Das & Boom om na te vragen of zij tijdens hun onderzoek met camervallen bij de dassenburcht toevallig ook opnames van een Steenmarter hadden.

4. Resultaten

Vleermuizen

Er zijn in totaal vier vleermuissoorten waargenomen binnen het plangebied aan de Veldsingel in Malden: de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), de Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), de Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en de Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*). De Laatvlieger en Ruige dwergvleermuis werden voornamelijk passerend waargenomen, de Gewone dwergvleermuis en de Gewone grootoorvleermuis foerageerden veel binnen het plangebied.

Tijdens de vleermuisinventarisatie op 22 augustus 2016 is één verblijfplaats van de Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*) aangetroffen. De verblijfplaats bevindt zich aan de westzijde van het sportcentrum in de houten daklijst die daar deels losgekomen is (figuur 4 en foto 2 op de volgende pagina).

Figuur 4: Locatie verblijfplaats Gewone grootoorvleermuis (rode stip)

Het gaat om een zomerverblijfplaats van drie exemplaren van de Gewone grootoorvleermuis. Dat het een zomerverblijfplaats is, kon opgemaakt worden uit het ontbreken van paarroepjes die mannetjes tijdens de paarperiode uitstoten om vrouwtjes naar hun verblijfplaats te lokken. Hieruit bleek dat het in ieder geval niet om een paarverblijfplaats gaat. Omdat het kraamseizoen al voorbij was op 22 augustus en er slechts drie exemplaren uitvlogen, kan ook de aanwezigheid van een kraamverblijfplaats uitgesloten worden.

Foto 2: Losgekomen houten daklijst

Gedurende de laatste inventarisatie op 19 september zijn geen uitvliegende vleermuizen meer waargenomen bij de kapotte daklijst of elders uit het gebouw en werden ook weinig paarroepjes gehoord. Om deze reden kan de aanwezigheid van een paarverblijfplaats uitgesloten worden en zullen de vleermuizen het pand ook in de winterperiode niet gebruiken als verblijfplaats.

Uit de relatief grote aantallen foeragerende gewone dwergvleermuizen die langere tijd binnen het plangebied aanwezig waren, kan opgemaakt worden dat het plangebied voor deze soort een waarde als jachtgebied heeft. In de nabije omgeving zijn echter voldoende alternatieve foerageergebieden aanwezig. Bijvoorbeeld in de vorm van de tuinen van de omliggende woonhuizen. Bovendien kan het plangebied in de toekomstige situatie opnieuw gebruikt worden als foerageergebied.

Tijdens de veldbezoeken zijn geen aanwijzingen gevonden waaruit blijkt dat de bomenrijen binnen of vlakbij het plangebied deel uitmaken van een vliegroute. De aanwezigheid van een essentiële vliegroute binnen of op de grenzen van het plangebied kan daarom met voldoende zekerheid uitgesloten worden.

Tabel 2 op de volgende pagina geeft een overzicht van de waarnemingen die tijdens de vier veldbezoeken gedaan zijn.

Tabel 2: Vleermuiswaarnemingen Veldsingel, Malden

Datum	Waargenomen soorten	Aantallen en gedrag
08/06/2016	Gewone dwergvleermuis	- enkele (1- 4) individuen foeragerend aan westzijde bebouwing - één individu foeragerend aan oostzijde bebouwing - twee individuen passerend vanuit oostelijke richting
	Laatvlieger	- één individu passerend vanuit oostelijke richting - één individu passerend vanuit westelijke richting - één individu foeragerend aan oostzijde bebouwing
08/07/2016	Gewone dwergvleermuis	- één individu foeragerend aan oostzijde bebouwing - enkele (1- 4) individuen foeragerend aan westzijde bebouwing - enkele (1- 4) individuen foeragerend langs bomen op noordgrens plangebied
	Laatvlieger	- één individu passerend vanuit zuidelijke richting
22/08/2016	Gewone dwergvleermuis	- één individu foeragerend boven binnenplaats sportcentrum - twee individuen foeragerend langs bomen op noordgrens plangebied - enkele (1- 4) individuen foeragerend aan westzijde bebouwing - één individu passerend vanuit noordelijke richting
	Laatvlieger	- één individu passerend vanuit noordelijke richting
	Ruige dwergvleermuis	- twee individuen passerend vanuit noordelijke richting
	Gewone grootoorvleermuis	- drie individuen uitvliegend aan westzijde bebouwing ter hoogte van loshangende daklijst - drie individuen foeragerend aan westzijde bebouwing
19/09/2016	Gewone dwergvleermuis	- enkele (1- 4) individuen foeragerend aan oostzijde bebouwing - één individu foeragerend aan zuidzijde bebouwing - enkele (1- 4) individuen foeragerend langs bomenrij op noordgrens plangebied

Steenmarter

In totaal leverden de cameravallen 359 opnames op. Op slechts 19 van deze opnames was een dier te zien. De volgende soorten werden waargenomen door de camera's:

- Huiskat (12 x)
- Das (1 x)
- Vos (2 x)
- Koolmees (3 x)
- Steenmarter (1 x)

De Steenmarter werd op 5 juli 2016 vastgelegd terwijl hij in een gat in de muur van het sportcentrum klimt. Foto 3 is een still uit de opname die gemaakt is door de cameraval. Hierop zijn een achterpoot en de staart van de Steenmarter te zien. Dit is de enige opname die van de Steenmarter gemaakt is, maar biedt voldoende bewijs voor de aanwezigheid van een vaste verblijfplaats. Dit omdat alleen de Boommarter (*Martes martes*) en de Eekhoorn (*Scirius vulgaris*) eenzelfde staart als de Steenmarter hebben en deze twee soorten geen verblijfplaatsen in bebouwing hebben. De Boommarter verblijft in boomholten of andere holtes en ruimten in/onder boomstammen en takkenrillen/hopen en de Eekhoorn maakt zijn nesten voornamelijk in naaldbomen. Het moet hier daarom om een Steenmarter gaan.

Foto 3: Achterpoot en staart van een steenmarter die het pand aan de Veldsingel in Malden inkruipt

Daarnaast is het onmiskenbaar dat het dier het gebouw ingaat, waaruit opgemaakt kan worden dat hij hier zijn verblijfplaats heeft. Dat er geen andere opnames gemaakt zijn,

kan verklaard worden door een te trage reactie van de camera of het feit dat een Steenmarter vaak meerdere in- en uitgangen heeft en via een andere (niet bekende) opening het pand weer heeft verlaten.

Ook op de camerabeelden van de Stichting Das & Boom is de Steenmarter te zien (foto 4). Das & Boom heeft zelfs meerdere opnames van de soort op verschillende data: 7 mei, 8 juni, 23 juni en 4 juli. Dat de Steenmarter gedurende deze periode meerdere malen waargenomen is, ondersteunt de bewering dat de soort een vaste verblijfplaats binnen het plangebied heeft. De locatie van de toegang tot de verblijfplaats wordt weergegeven in figuur 5 op de volgende pagina. Coördinaten: 187.684 – 421.473.

Foto 4: Still uit een opname van een cameraval van Stichting Das & Boom met daarop de Steenmarter

Overig

Tijdens de veldinventarisaties voor de vleermuizen, zijn behalve vleermuizen ook zichtwaarnemingen gedaan van de Das. Op iedere avond en ook tijdens het ochtendbezoek van 8 juli, is binnen het plangebied een das gezien door medewerkers van het NWC.

Figuur 5: Locatie toegang verblijfplaats van de Steenmarter (rode stip)

5. Effecten, verplichtingen en aanbevelingen

Vleermuizen

Uit de inventarisaties blijkt dat er een vaste verblijfplaats van de Gewone grootoor-vleermuis aanwezig is in het te slopen sportcentrum aan de Veldsingel in Malden. Het gaat om een zomerverblijfplaats van drie individuen, vermoedelijk mannetjes. Bij de sloop van het gebouw zal daarom een verblijfplaats van vleermuizen aangetast, vernield en/of verstoord worden en zullen er mogelijk individuen verstoord, verwond of gedood worden, waardoor overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet aan de orde is. Om deze reden dient overtreding voorkomen te worden door het nemen van maatregelen en/of dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Daarnaast kan afgeleid worden dat het plangebied (deels) door vleermuizen gebruikt wordt om te foerageren. In de directe omgeving zijn echter voldoende alternatieve en geschikte foerageergebieden aanwezig, zoals de tuinen van de woonhuizen rondom het plangebied. Op basis van de waarnemingen uit het vleermuisonderzoek kan ook gesteld worden dat er geen vliegroutes aanwezig zijn binnen of in de directe omgeving van het plangebied: er zijn kleine aantallen vleermuizen waargenomen die allen vanuit verschillende richtingen aan kwamen vliegen, maar hierbij geen gebruikmaakten van de begroeiing binnen het plangebied.

Om deze redenen zullen er, ten aanzien van foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen, geen overtredingen van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet plaatsvinden en zijn voor dit onderdeel geen ontheffing of maatregelen nodig. Wel wordt aangeraden om zoveel mogelijk groen (in de vorm van bomen en struikgewas) binnen het plangebied te behouden of in de nieuwe situatie terug te brengen. Daarnaast is het raadzaam om in de nieuwe situatie zo min mogelijk verlichting te gebruiken of om maatregelen te nemen waardoor (licht)verstoring van de dieren zoveel mogelijk voorkomen wordt. Voorbeelden hiervan zijn het gebruik van amberkleurige verlichting en lichtbronnen die naar beneden gericht zijn.

Steenmarter

Ook is uit het aanvullende onderzoek naar voren gekomen dat het te slopen pand dienst doet als vaste verblijfplaats voor de Steenmarter. Deze soort wordt vermeld in tabel 2 van de Flora- en faunawet waardoor volgens een goedgekeurde gedragscode gewerkt kan worden. Dit betekent dat een ontheffing niet nodig is, maar dat wel maatregelen genomen dienen te worden om de nadelige effecten voor de Steenmarter zoveel mogelijk te voorkomen, dan wel te beperken. De te nemen maatregelen dienen door een ecologisch deskundige voorgeschreven en, waar mogelijk, uitgevoerd te worden.

Door de aanwezigheid van de verblijfplaats van de Gewone grootoorvleermuis en van de Steenmarter is het verboden om zonder ecologisch werkprotocol of ontheffing de gaten/openingen waardoor deze dieren het pand binnenkomen, te dichten. Om overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet te voorkomen, mogen er op deze locaties geen onderhoudswerkzaamheden aan het pand plaatsvinden.

Referenties

Noordijk, M., 2016 *W1140/ P16-065 Flora- en faunaonderzoek ten behoeve van de realisatie van een nieuw sportcentrum en 30 nieuwbouwwoningen aan de Veldsingel te Malden*. Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Strix-uitgeverij, Dordrecht.

Soons, P.J.A., Huber, M & D. van der Meijden, 1999-nu, *Flora- en Faunawet bewerking en toelichting*. Band 1-5 Koninklijke Vermande, Den Haag

Bijlage 1: Vleermuizen, ruimtelijke ingrepen en de Flora- en faunawet

Vleermuizen en hun leefgebied zijn beschermd door de Flora- en faunawet. In geval van een ruimtelijke ingreep moet ruim van tevoren bekeken worden of deze ingreep nadelige invloed kan hebben op vleermuizen en hoe hiermee omgegaan moet worden.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken het hele jaar door gebruik van verschillende verblijfplaatsen (o.a. in bomen en gebouwen). Grofweg zijn vleermuisverblijfplaatsen op te delen in winterverblijfplaats (waar overwinterd wordt), dagkwartieren (waar de mannetjes in de kraamkolonieperiode overdag zitten, alleen of in kleine groepjes), kraamkolonies (vrouwtjes en hun jongen, vaak in grote groepen), paarverblijven (waar gepaard wordt, vaak in het najaar, soms gelijk aan de winterverblijfplaats) en tussenkwartieren (gebruikt in de periode tussen overwinteren en de zomerperiode in). Per type verblijfplaats gebruiken vleermuizen vaak meerdere verblijven waar tussen gewisseld wordt, bijvoorbeeld wanneer elders het klimaat geschikter is of om aan parasieten te ontkomen. Vleermuizen zijn wel zeer honkvast wat betreft de diverse verblijven die ze gebruiken. Dit betekent dat hun verblijven belangrijk zijn voor instandhouding van de populatie en dat deze daarom beschermd worden door de Flora- en faunawet.

Sinds mei 2009 is het Vleermuisprotocol vastgesteld. Dit is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging VZZ in overleg met de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN). Het protocol dient als leidraad voor het bepalen hoe en hoe vaak geïnventariseerd moet worden om te voldoen aan de Flora- en faunawet. In maart 2013 is het protocol aangepast. Let op: voor het bepalen of een gebouw of een potentieel geschikte boom van belang is als vleermuisverblijfplaats, is over het algemeen een relatief langlopend onderzoek nodig (van april t/m september/oktober) en zijn gemiddeld 4 bezoeken nodig.

Bij het verdwijnen van een verblijfplaats dient een ontheffing aangevraagd te worden bij het Ministerie van Economische Zaken (Dienst Regelingen). Onderdeel van deze ontheffingsaanvraag is een activiteitenplan waarin maatregelen beschreven staan die genomen worden om de nadelige effecten, als gevolg van de voorgenomen plannen, op vleermuizen zoveel mogelijk te voorkomen/verminderen. De te nemen maatregelen kunnen bijvoorbeeld bestaan uit het aanbieden van inpandige voorzieningen in nieuwbouw, zodat deze geschikt is voor vleermuizen om in te verblijven.

Jachtgebied en vliegroutes

Naast verblijfplaatsen bestaat het leefgebied van vleermuizen uit foerageergebied en vliegroutes (vaak bomenrijen of waterlopen). Deze zijn ook beschermd als zij van significant belang zijn. Zij gelden als significant belangrijk indien bij aantasting de functionaliteit van de verblijfplaats(en) in het geding komt. Is dat het geval, dan zijn maatregelen nodig die dit voorkomen, anders is een ontheffing nodig. Ook hier geldt dat deze alleen verstrekt wordt in geval van projecten waarbij sprake is van groot openbaar belang.

Soortenstandaards

Voor een aantal beschermde soorten, waaronder een aantal vleermuissoorten, heeft het Ministerie soortenstandaards opgesteld. Deze standaards bevatten informatie over de betreffende beschermde soort en zijn leefomgeving, regels en hun toepassing, onderzoek en mogelijke maatregelen. De informatie is per soort gespecificeerd naar veel voorkomende activiteiten zoals slopen van gebouwen en kappen van bomen.

Zie www.drloket.nl